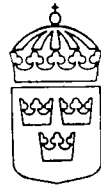

Regeringens proposition

1986/87: 126

om vissa aktiefrågor för Procordia AB, m. m.

Prop.
1986/87: 126

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 19 mars 1987.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Thage G Peterson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att staten avstår från sin företrädesrätt att teckna nya aktier till sammanlagt nominellt belopp av 350 milj. kr. i Procordia AB.

Vidare föreslås att regeringen får besluta i vissa aktiefrågor vad gäller Procordia AB.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 mars 1987

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sigurd-
sen, Gustafsson, Leijon, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson,
Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Lindqvist, G.
Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Peterson

Proposition om vissa aktiefrågor för Procordia AB, m. m.

1 Inledning

Riksdagen beslöt våren 1983 (prop. 1982/83: 68, NU 25, rskr. 181) att rekonstruera Procordiakoncernen (f. d. Statsföretagsgruppen). Beslutet innebar bl. a. att staten övertog Procordia AB:s aktier i Luossavaara-Kiironavaara AB (LKAB), AB Statens Skogsindustrier (ASSI), SSAB Svenskt Stål AB, Svenska Petroleum AB och Norrbottens Jernverk AB (NJA). Vidare erhöll Procordia AB vissa finansiella tillskott.

Procordia AB har i skrivelse 17 mars 1987 redovisat uppgifter och bedömningar om koncernen. Bohlins Revisionsbyrå AB och AB Custodia, ett bolag inom Carnegiekoncernen, har i skrivelser den 13 resp. 20 februari 1987 redovisat sina värderingar av aktierna i Procordia.

2 Förslag till nyemission i Procordia AB

Styrelsen i Procordia AB har föreslagit bolagsstämman att aktiekapitalet i bolaget skall ökas med 350 milj. kr. genom att 7 miljoner aktier à nominellt 50 kr. i form av både A- och B-aktier ges ut.

Styrelsen har vidare föreslagit att aktiernas nominella värde ändras från 1 000 kr. till 50 kr. genom en s. k. split 20: 1 och att bolagsordningen ändras så att B-aktier med ett röstvärde av en tiondels röst tillåts.

Styrelsen har slutligen föreslagit att, om staten beslutar avstå från att teckna nya aktier, nyemissionen genomförs på ett sådant sätt att bolagets aktier kan inregistreras vid Stockholms fondbörs.

För närvarande finns 1.5 miljoner aktier i Procordia AB, vilka samtliga ägs av staten. Samtliga aktier har vardera ett röstvärde om en röst. Styrelsen har värderat aktierna till mellan 250–350 % av det nominella värdet.

Som framgår av min redovisning ankommer det på bolagsstämman i Procordia AB att besluta om styrelsens förslag. Jag avser senare att föreslå att staten avstår från sin företrädesrätt att teckna nya aktier i Procordia.

Det innebär att statens ägarandel i Procordia minskar. Denna fråga är av sådan principiell betydelse att riksdagens godkännande bör inhämtas. Som underlag för regeringens ställningstagande redovisar jag de beskrivningar och bedömningar som bolagets styrelse har lämnat i sin skrivelse den 17 mars 1987. Skrivelsen redovisar i allt väsentligt de uppgifter som styrelsen för Stockholms fondbörs anser att emissionsprospekt från börsbolag bör innehålla.

En redovisning av skrivelsen, i vad den avser koncernens historik och verksamhetsområden, bör fogas till protokollet i detta ärende som **bilaga 1**.

En förteckning över Procordias dotter- och intressebolag den 1 januari 1983 och sålda och köpta bolag under perioden 1983–1986 bör fogas till protokollet i detta regeringsärende som **bilaga 2**.

En förteckning över styrelseledamöter, ledande befattningshavare och revisorer i bolaget bör fogas till protokollet i detta ärende som **bilaga 3**.

En detaljerad sammanställning över ekonomiska nyckeltal och balans- och resultaträkningar för Procordiakoncernen under perioden 1983–1986, bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som **bilaga 4**.

En sammanställning av Procordiakoncernens redovisningsprinciper bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som **bilaga 5**.

3 Bakgrund och motiv för nyemission

Procordiakoncernen har sedan år 1984 inriktat sin verksamhet mot ett långsiktigt industriellt ägande inom fyra lönsamma och växande affärsområden. Affärsområdenas produkter hör hemma inom konsument-, service-, kemi/läkemedels- och verkstadsbranscherna. Varje företag inom resp. område skall visa att lönsamheten är, eller efter en initialperiod blir, god. Företagen bör också, inom sina resp. branscher, ha en stark ställning. Affärsområdena är valda så att olika riskfaktorer balanseras. Detta gäller t. ex. valuta- och konjunkturrisiker. Nya produkter med snabb tillväxt av försäljningsvolym och stora krav på nytt riskkapital måste balanseras av mogna produkter med stabil ökning av försäljningsvolymen och årliga överskott av vinstmedel. För att riskerna skall kunna balanseras på detta sätt måste kapital fritt kan flyttas inom koncernen. Detta förutsätter att Procordia AB äger minst 90 % av aktierna i de strategiskt viktiga koncernbolagen. Det är därför mindre lämpligt att skaffa riskkapital genom att sälja aktier i sådana dotterbolag som Procordia långsiktigt avser att behålla.

Den valda inriktningen har medfört att Procordiakoncernen kraftigt har strukturerats om sedan år 1984.

Inom konsumentsektorn finns i huvudsak mogna produkter med stabil tillväxt. Procordias långsiktiga strategi är att denna sektor bör balanseras av unga produkter med större lönsamhetspotential. Sådana produkter finns bl. a. inom läkemedelsområdet. Inom Procordia finns en läkemedelssektor med hög kompetens. Denna sektor bör därför tillåtas expandera snabbare än vad som kan finansieras med Procordiakoncernens vinstmedel.

Bolagen inom konsumentsektorn bör kunna finansiera sin egen utveckling och därutöver ge ett icke oväsentligt överskott.

Servicesektorn bedöms de närmaste åren visa god lönsamhet och kan utvecklas med hjälp av egna vinstmedel.

För att utveckla en mer framgångsrik och växande verkstadssektor fordras enligt Procordias bedömning en koncentration till färre verksamhetsområden än för närvarande och en ökad internationalisering. En sådan utveckling skulle säkerställa en stabil och god utveckling för sektorns företag i Sverige.

Läkemedelsindustrin genomgår för närvarande strukturella förändringar. Produktbyten och företagssammanslagningar har blivit allt vanligare.

Procordia bedriver sin nuvarande läkemedelsrörelse inom två bolag – KabiVitrum AB och ACO Läkemedel AB. Procordias mål är att stärka koncernens positioner inom läkemedelsområdet genom att utnyttja den samlade kompetensen inom gruppen. Det nuvarande produktsortimentet kommer att utvecklas, och koncernen planerar att delta i nämnda strukturella förändringar.

Den framtida expansionen för såväl affärsområdet kemi/läkemedel som för de övriga affärsområdena kommer att äga rum både utomlands och i Sverige. Tillväxten kommer att ske dels genom att de nuvarande företagen utvecklas, dels genom förvärv.

Trots Procordias goda finansiella ställning och höga självfinansieringsgrad beräknas bolagets framtida vinster inte vara tillräckliga för att finansiera den önskade utvecklingen. Genom en nyemission på ca 1 miljard kronor skulle också en bättre balans mellan värdet på moderbolagets innehav av aktier i dotterbolagen och moderbolagets egna kapital uppnås, något som är av vikt för moderbolagets möjligheter att aktivt utveckla koncernen.

Styrelsen för Procordia AB föreslår därför att en nyemission görs i företaget som innebär ett kapitaltillskott på ca 1 miljard kronor. Styrelsen föreslår vidare att om staten avstår från sin teckningsrätt vid emissionen bör de nyemitterade aktierna ges en så stor spridning att bolaget kan ansöka om inregistrering vid Stockholms fondbörs. Skälen härför är att en börsnotering skapar ytterligare möjligheter och tillgång till kapitalmarknader vid eventuella framtida behov av riskkapital. En börsintroduktion och ett brett ägande underlättar också affärskontakter och nyrekrytering. Styrelsen anser också att koncernens framtida tillväxt främjas av att anställda och affärskontakter ges möjlighet till direkt ägande.

Jag delar för egen del styrelsens bedömning att Procordia har ett långsiktigt behov av tillskott av eget kapital för att finansiera koncernens expansion och investeringar.

Procordiakoncernen har som jag tidigare nämnt existerat i sin nuvarande form sedan år 1983. Flertalet bolag inom koncernen har dock en längre historia inom koncernen än så. Koncernens resultatmarginal, dvs. rörelse-resultatet i förhållande till omsättningen, har legat relativt stabil kring 9 à 10 %. Det är uttryck för att dels flera av koncernens företag är måttligt påverkade av konjunktursvängningar, dels för en medveten politik i uppbyggnaden av koncernen där olika företag utjämnar varandras resultat-svängningar. Kapitalomsättningshastigheten, dvs. försäljningen i relation till det kapital som binds i form av anläggningar, lager och fordringar, ökar. Koncernens omfattande program för att minska lager och effektivisera kravrutiner väntas ge positiva resultat under åren 1987–1988.

Mot bakgrund av vad jag tidigare har redovisat bedömer Procordias styrelse att en fortsatt förbättring av rörelseresultat och räntabilitet kommer att ske. Därtill kommer de förbättringar som betingas av att olönsamma rörelser avyttras eller att olönsamma rörelser genom olika åtgärder på nytt blir lönsamma. Det senare gäller i hög grad KabiVitrum och Liber, vilka båda genomgått omfattande förändringar under de senaste åren och som Procordia nu bedömer ha förutsättningar att visa ett avsevärt bättre resultat.

Koncernens avkastning på arbetande kapital bedöms de närmaste två åren bli uppåt 16 %, vilket också överensstämmer med koncernens avkastningsmål. Räknat på koncernens soliditetsmål om 33 % innebär detta en avkastning på eget kapital efter schablonskatt på 13–14 %. Med en sådan avkastning förmår koncernen utvecklas under balans mellan tillväxt, likviditet och soliditet.

Under de närmaste åren kommer likviditet och soliditet enligt Procordias bedömning att utvecklas bättre än vad enbart lönsamheten ger vid handen beroende på stora utnyttjade förlustavdrag som minskar skattebetalningarna och tillåter ökning av det egna kapitalet. Förlustavdragen uppgår till drygt 2 miljarder kronor efter 1987 års taxering.

4.1 Prognos för år 1987

Faktureringen beräknas öka till ca 16000 milj. kr., vilket för jämförbara enheter innebär ökning med ca 8 %.

Rörelseresultatet förväntas enligt Procordias bedömning överstiga 1 100 milj. kr. framför allt beroende på kraftiga resultatförbättringar för Liber, Kalmar Industries och KabiVitrum. Dessa bolag hade under år 1986 rörelse-kostnader av engångskaraktär i storleksordningen 100–125 milj. kr.

Räntenettot förväntas försämrats något jämfört med år 1986 och ligga på nivån –100 milj. kr. Härvid har dock effekten av den föreslagna nyemissionen inte beaktats.

De extraordinära posterna under år 1987 torde bli starkt positiva beroende på att koncernen i början av året sålde sitt innehav av aktier i Sweden Center Japan AB med en realisationsvinst på ca 170 milj. kr. Det nämnda företaget äger en fastighet i centrala Tokyo.

Balansomslutningen för koncernen väntas inte öka nämnvärt jämfört med år 1986.

Prop. 1986/87: 126

4.2 Utdelningspolitik

Genom att aktiekapitalet i Procordia AB sattes ned i samband med den tidigare nämnda rekonstruktionen har Procordia inte lämnat någon utdelning för åren 1983–1985. För år 1986 har styrelsen föreslagit att en utdelning på 110 milj. kr. lämnas.

Procordias styrelse har förordat en utdelningspolitik som innebär att bolaget följer de principer som gäller för flertalet börsnoterade företag. Jag delar denna synpunkt. Det innebär enligt min mening att utgångspunkten är att utdelningen skall motsvara en tredjedel av resultatet efter schablon-skatt och att utdelningarna skall öka successivt.

5 Motiv för ägarspridning och börsintroduktion

Jag har i propositionen om näringspolitik inför 1990-talet (prop. 1986/87: 74 kap. 12.3) redovisat min principiella syn på kapitalförsörjningen för statsägda företag. För att offensiva investeringar skall bli möjliga erfordras i vissa fall tillskott av nytt ägarkapital. En viktig uppgift för staten som ägare är att medverka till att företagen får tillgång till sådant nytt eget kapital. Som jag tidigare har nämnt anser jag att Procordia behöver ca 1 miljard kronor i ökat eget kapital för en fortsatt expansiv utveckling av företaget.

Som jag framhöll i prop. 1986/87: 74 kommer den statliga företagsamheten under överskådlig tid att finnas i branscher med stark konjunkturkänslighet och hög riskexponering för staten som ägare. Målet för staten som ägare måste vara att skapa en bättre balans mellan verksamheter med olika konjunkturkänslighet, marknadsprofil och kapitalintensitet. Detta har skett inom Procordia under den gångna fyraårsperioden och denna inriktning kommer också att fortsätta genom den expansion som blir möjlig genom det nu föreslagna tillskottet av nytt eget kapital i Procordia.

Procordias behov av nytt riskkapital bör enligt min mening täckas av nya ägare. Skälen härför är flera.

Procordia har genom kraftfulla insatser från ägaren, ledningen och de anställda utvecklats till en koncern som bedöms ha en bra grund för en uthållig lönsamhet. För sin fortsatta utveckling och expansion är företaget i behov av att kunna uppträda på jämbördiga villkor med konkurrenterna vid fortsatta strukturåtgärder och kapitalanskaffning.

Mot denna bakgrund är det en lämplig avvägning mellan statens mål för sitt ägande och Procordias nuvarande situation och framtida behov att företaget ges möjlighet att sprida ägandet vid en nyemission och att möjliggöra handel i dess aktier samtidigt som staten kvarstår som majoritetsägare.

Procordia bör kunna vara en god kapitalplacering med förutsättningar att erbjuda såväl anställda som en bred allmänhet möjligheter till produktivt sparande. Genom samarbetet med finansiella institutionella placere-

medverkar nyemissionen till att tillgängligt kapital kan placeras i industriell verksamhet.

Prop. 1986/87: 126

Ett breddat ägande kombinerat med en börsintroduktion innebär att Procordia får möjlighet att betala för förvärv av företag genom riktade nyemissioner. Som framgått av min redogörelse för koncernens framtidsplaner erfordras inom vissa affärsområden en expansion genom förvärv av företag för en framgångsrik utveckling.

Vidare innebär det vidgade möjligheter att tillföra kapital till koncernen. Ytterligare sådana tillskott kan erfordras i framtiden.

Det jag anfört innebär att staten bör avstå från sin företrädesrätt att teckna nya aktier i Procordia vid en kommande nyemission. Av de skäl som jag nyss har anfört bör regeringen som ägare i Procordia även i fortsättningen vara obunden att medverka till beslut som medför att statens ägarandel i bolaget minskas. Enligt min mening bör staten långsiktigt inneha en kvalificerad majoritet av röstvärdet av Procordias aktier. Regeringen bör därför inte utan riksdagens godkännande kunna medverka till att statens andel blir mindre än två tredjedelar av det totala röstvärdet av Procordias aktier. Vid senare nyemissioner bör enligt min mening främst B-aktier, dvs. aktier med lägre röstvärde emitteras.

Tidpunkt och villkor för en kommande nyemission ankommer det på styrelse och bolagsstämma att besluta om. Enligt min mening bör den nu aktuella emissionen genomföras så att en B-aktie utges för varje fyrtal A-aktier. Härigenom kommer statens andel av röstvärdet att minska till drygt 84 %.

Det föreslagna sättet att få kapital för koncernens expansion, nämligen att öka moderbolagets egna kapital, medför att Procordia kan behålla ett hundraprocentigt ägande av de strategiskt viktiga dotterbolagen. Jag ser det som väsentligt att denna inriktning bibehålls så att Procordia även i fortsättningen blir moderbolag i en kraftfull industrikoncern och inte ett förvaltningsbolag med många delägda dotterbolag eller intressebolag. Som styrelsen påpekar är ett minst 90-procentigt ägande i dotterbolagen en förutsättning för att kapital fritt skall kunna flyttas mellan dotterbolagen. En ägarspridning i ett bolag som Tobaksbolaget är, enligt min mening, inte heller lämplig av andra skäl.

Jag vill erinra om den utfästelse staten har lämnat i prop. 1986/87: 71 s. 19 till vissa försäkringsbolag, pensionsstiftelser och fjärde AP-fonden, att dessa vid en kommande ägarspridning av aktierna i Procordia har rätt att teckna en tredjedel av aktierna, dock lägst för 440 milj. kr. En grundläggande princip i försäkringsrörelselagen är att försäkringsbolagen ej får driva annan rörelse än försäkringsrörelse (prop. 1978/79: 165). Bolagens aktieplaceringar skall därför ha karaktär av ren kapitalplacering. Ett mer omfattande engagemang skulle kräva att ett aktivt ägaransvar utövades och att principen att försäkringsbolagen inte får driva verksamhet som är främmande för försäkringsrörelse kunde komma att åsidosättas. Jag bedömer dock att den utfästelse som har lämnats inte står i strid med dessa principer.

Enligt de värderingar som jag har låtit Bohlins Revisionsbyrå och Custodia göra bör aktierna kunna säljas till en överkurs om ca 250–350 %, vilket innebär att en ökning av det nominella aktiekapitalet med 350 milj. kr. ger Procordia ett kapitaltillskott på 875–1 225 milj. kr.

Prop. 1986/87: 126

6 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna att staten avstår från sin företrädesrätt att teckna nya aktier till ett sammanlagt nominellt belopp av 350 000 000 kr. i Procordia AB,
2. godkänna vad jag har anfört om storleken av statens framtida andel av röstvärdet i Procordia AB.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandes överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

1 Kort presentation av Procordia AB

1.1 Historik

Procordia AB (f. d. Statsföretag AB) bildades i slutet av år 1969 (prop. 1969: 121, SU 168, rskr. 381). Den 1 januari 1970 övertog bolaget från fonden för statens aktier aktierna i 22 bolag till sammanlagt bokfört värde av drygt 1 700 milj. kr.

De till aktiekapitalets storlek dominerande industrierna var basnäringarna stål och gruvor, med företag som LKAB, SSAB och NJA samt skog, där det största företaget var ASSI.

Procordiakoncernen rekonstruerades, som jag tidigare nämnt, strukturellt och finansiellt år 1982 efter stora förluster under åren 1977–1981. Rekonstruktionen innebar att staten förvärvade aktierna i ASSI, LKAB, NJA, SSAB och Svenska Petroleum AB från Procordia för 2 400 milj. kr. Beloppet motsvarade aktiernas bokförda värde minskat med 400 milj. kr. Det bokförda värdet på moderbolagets aktier och andelar i dotterbolag kom därefter att motsvara det egna kapitalet. Då de tunga basindustrierna lämnade gruppen sjönk kapitalbindningen med ca 40%, och konjunktorkänsligheten för gruppen minskade.

Målet för Procordiakoncernen angavs vara att under krav på lönsamhet öka den statliga företagssektorns effektivitet och konkurrenskraft och därmed dess expansionsförmåga.

Att ur den oorganiskt uppbyggda koncernen Procordia skapa en logisk, affärsmässig struktur med uthållig lönsamhet har krävt omfattande strukturella förändringar. Under åren 1983–1986 har ett stort antal företag och verksamhetsgrenar förvärvats, avyttrats eller avvecklats. De förvärvade företagen har en omsättning av ca 4 miljarder kronor. De sålda företagen har en sammanlagd omsättning om ca 3 miljarder kronor. Förändringarna har medfört att Procordias verksamhet har koncentrerats till sektorerna livsmedel, drycker och tobak, kemi/läkemedel, service och verkstad. Procordia AB har sålunda lämnat såväl textil- och konfektion- som byggmaterialområdet.

1.2 Konsumentsektorn

Affärsområdet omfattar bolagen Procordia Food, Svenska Tobaks AB, AB Pripps Bryggerier och Bryggeri AB Falken.

Procordia Food bildades vid årsskiftet 1984–1985 som moderbolag till det tidigare Investment AB Procordias livsmedelsföretag med bl. a. Ekströms Livsmedelsprodukter AB (Ekströms). Denna livsmedelsgrupp har expanderat kraftigt med förvärv av bl. a. aktiemajoriteten i Önos Gruppen, Friggs Naturprodukter AB och F. Ahlgrens Tekniska Fabrik. Procordia Food omsätter för närvarande drygt 1 miljard kronor.

Svenska Tobaks AB är Procordias största dotterbolag, liksom det mest vinstgivande. År 1986 svarade företaget för 20 % av koncernens försälj-

ning och för 60 % av rörelseresultatet i dotterbolagen. I enlighet med bolagets strategi att öka investeringarna och bättre utnyttja kompetensen inom området rökfria tobaksprodukter förvärvades år 1985 det amerikanska företaget The Pinkerton Tobacco Company. Förvärvet innebär att bolaget är världens största producent av rökfria tobaksprodukter.

Procordia AB förvärvade våren 1986 AB Gambrinus med dotterbolagen *AB Pripps Bryggerier* (Pripps) och *Bryggeri AB Falken* (Falken). Procordias bryggeri- och läskedrycksrörelse har en marknadsandel i Sverige på drygt 60%. Huvuddelen av aktierna i Pripps dotterbolag Sollebolagen avyttrades under år 1986.

1.3 Kemi/läkemedelssektorn

Affärsområdet kemi/läkemedel omfattar bolagen Berol Kemi AB, Cea AB, KabiVitrum AB och ACO Läkemedel AB.

Berol Kemi AB inriktar sin verksamhet mot prestationskemiska tillämpningar inom områdena verkstadsindustri, pappers- och cellulosaindustri, malmanrikning och energiteknik. Berol Kemi erhöll år 1986 en nyemission från Procordia AB om 75 milj. kr. Rörelsen i bulkkemiföretaget Beroxo avyttrades under åren 1985–1986 till det finska företaget Neste Oy.

Cea AB tillverkar medicinsk röntgenfilm och fotosättningspapper.

KabiVitrum AB utvecklar och marknadsför internationellt en grupp läkemedelsprodukter av främst bioteknologisk natur samt erbjuder härutöver ett något bredare sortiment av läkemedel och närbesläktade produkter på den svenska marknaden. Intravenös näringstillförsel, produkter framställda ur blodplasma samt tillväxthormon är koncernens huvudsakliga produktområden.

Bland viktigare förvärv och samarbetsavtal under de senaste fyra åren kan nämnas att Cutter Vitrum Inc. i Förenta staterna har förvärvats, liksom drygt 40 % av aktierna i Hepar Industry Inc., Förenta staterna med tillverkning av heparin. Samarbetsavtal har tecknats med Baxter Travenol i Förenta staterna om försäljning av bolagets produkter inom näringstillförselområdet. Genom utveckling av det genom DNA-teknik, dvs framställning med hjälp av bakterieceller, framställda tillväxthormonet Somatom har KabiVitrum befäst sin ledande ställning inom området tillväxtfaktorer.

ACO Läkemedel AB är, mätt i antal sålda läkemedelsförpackningar, Sveriges till volym största läkemedelsföretag med produkter för sjukvård, primärvård och egenvård. För att ytterligare sänka ACO:s låga tillverkningskostnader har omfattande produktionsrationaliseringar och produktbyten genomförts.

1.4 Servicesektorn

Servicesektorn omfattar bolagen SARA AB, ABAB Allmänna Bevaknings AB, BSK BS Konsult AB (BSK) AB och Liber AB.

SARA AB har etablerat en högkvalitativ hotellverksamhet i Sverige med 27 hotell. Verksamheten har under senare år internationaliserats genom att

bl. a. managementavtal har träffats för hotell i Norge. Kina och på den nordamerikanska kontinenten. Cateringverksamheten, dvs. sådana restauranger som drivs på uppdrag av företag, kommuner och myndigheter, har vidgats med etableringar i Europa.

ABAB AB har utvecklats från ett renodlat bevakningsföretag till ett modernt säkerhetsbolag med ett breddat utbud av tjänster. Företaget samarbetar med SARA inom området hemservice. Samarbete sker med Svenska Lagerhus AB inom området lagring och arkivering liksom med BSK beträffande fastighetservice. *ABAB* förvärvade år 1986 Östsvenska Ståd.

Liber AB koncentrerar sin verksamhet till områdena läromedelstjänster och utbildningsmaterial. Detta har medfört av *Liber Tryck AB*. *Liber Systems* och *Fritztes Bokhandel* har avyttrats.

1.5 Verkstadssektorn

Affärsområdet omfattar bolagen *Kalmar Industries AB* och *Cordinor AB*.

Verkstadssektorn har sedan år 1983 kraftigt förändrats genom försäljningar och avvecklingar av förlusttyngda verksamheter. Verksamheten inom *Kalmar Industries*, moderbolag i verkstadsgruppen, har koncentrerats till områden transportteknik, hanteringsteknik, träbearbetningsteknik och metallbearbetningsteknik. *Kalmar Industries* har genom förvärv av *Kalmar France*, *Kalmar Irion GmbH* och *Coventry Climax* i Storbritannien förstärkt sina marknadspositioner inom området hanteringsteknik.

Aktierna i bl. a. *Ulveco AB*, *Svenska AB Navigator*, *Pullmax AB*, *Thörns Mekaniska Verkstad AB*, *Vilhelmina Plast AB* och *SMT* har sålts. Det senare företaget överläts till *Machine Tool Invest AB*, där *Kalmar Industries* innehar 44 % av aktiekapitalet. Vidare har *Kockums Industris division Skogsbruk* avyttrats.

Kalmar Industries AB är moderbolag för huvuddelen av de företag som är verksamma inom verkstadssektorn. Verksamheten inom transportteknik bedrivs av dotterbolagen *Kalmar Verkstad*, *Kalmar Lagab*, *Kalmar Nohab* och *Kalmar Tellus*. *Söderhamns Verkstäder* och *Waco Jonsered* är verksamma inom träbearbetningsteknik och inom metallbearbetningsteknik finns *Uddcomb Sweden*.

Det kraftigt förlusttyngda *Cordinor AB* (f. d. *Regioninvest i Norr AB*) har kraftigt strukturerats om. Av ursprungligen 28 helägda bolag återstår nu 7 samt 11 delägda.

1.6 Utveckling

Procordias utvecklings- och venture-verksamhet har fr. o. m. år 1986 utvecklats och samordnats i ett nybildat bolag, *Procordia Nova AB*. Svetabs fem regionala dotterbolag ingår i *Procordia Nova*-gruppen. Den nya gruppen arbetar med utvecklingsprojekt i nära anslutning till koncernens affärsområden. För att kunna följa utvecklingen av ny teknik har *Procordia Nova* investerat i några med amerikanska venture capital-företag.

2 Procordias verksamhet

Procordias resultat efter finansiella kostnader och intäkter förbättrades under år 1986 till 901 milj. kr. Följande sammanställning redovisar några viktiga ekonomiska uppgifter om verksamheten under år 1986. Det bör noteras att samtliga ekonomiska uppgifter om Procordia-koncernen för år 1986 är preliminära (milj. kr.). Räntabilitetsuppgifter anges i förhållande till sysselsatt kapital.

Omsättning	15 299
Rörelseresultat	938
Resultat efter finansnetto	901
Sysselsatt kapital	10 027
Räntabilitet (%)	14,0

2.1 Konsumentsektorn

Konsumentsektorn omfattar, som jag tidigare har nämnt, Svenska Tobaks AB, livsmedelsgruppen Procordia Food och bryggerierna Pripps och Falken. Under år 1986 svarade dessa bolag för 46 % av koncernens försäljning, 95 % av rörelseresultat och 27 % av antalet anställda.

Följande sammanställning redovisar några väsentliga ekonomiska uppgifter om sektorn (milj. kr.).

1986	Drycker ¹	Livsmedel	Tobak	Summa
Omsättning	2 790	1 050	3 132	6 972
Rörelseresultat	195	63	644	898
Resultat efter finansnetto	207	38	762	1 007
Sysselsatt kapital	1 547	581	3 182	5 310
Räntabilitet, procent	16,6	11,8	25,8	21,7

¹ Avser perioden den 1 april–31 december 1986.

Svenska Tobaks AB tillverkar cigaretter, cigarrer, röktobak och snus. Bolaget omsätter drygt 3 miljarder kronor. Cigaretter är det helt dominerande produktslaget. Tobaksbolagets andel av den svenska tobaksmarknaden är 85 %. Dotterbolaget The Pinkerton Tobacco Company i Förenta staterna, med produktionsanläggning i Owensboro, Kentucky, tillverkar rökfria tobaksprodukter, främst tuggtobak. Tobaksbolagets produktionsanläggningar ligger i Arvika, Göteborg, Härnösand och i Malmö. Tobaksbolagets andra dotterbolag är La Paz som finns i Belgien, Frankrike och Nederländerna. Antalet anställda är ca 3 000, varav ca 1 400 i Sverige.

Procordia Food är moderbolag för tioalet dotterbolag i koncernens livsmedelsgrupp. Procordia Food omsätter 1 miljard kronor och har drygt 1 000 anställda. De två största bolagen i koncernen är F. Ahlgrens Tekniska Fabrik med dotterbolagen Pix AB och Ekströms Livsmedelsprodukter AB. Ahlgrens har säte i Gävle och dotterbolag i Norge, Finland, Danmark och Schweiz. De viktigaste produkterna är halstabletter och konfektyr under märkesnamnen Läkerol och AKO-Kola. Omsättningen uppgår till ca 300 milj. kr., varav 45 % på export.

Ekströms – med produktionsanläggning i Örebro – tillverkar livsmedelsprodukter som efterrätter och mellanmål. Bolagets omsättning är ca

300 milj. kr. Inom de produktsegment Ekströms bearbetar har bolaget en genomsnittlig marknadsandel på ca 65%. Antalet anställda är ca 250.

Önos Gruppen AB, ett annat dotterbolag till Procordia Food, tillverkar saft, sylt, grönsaks- och sillinläggningar i Tollarp och Färjestaden. Antalet anställda är 185 och omsättningen ca 230 milj. kr.

Övriga bolag i Procordia Food-koncernen är AB Boviks Konservfabriker, Jede Automater AB, SARA Fisk AB, AB Hugo Österberg och Grillmästaren.

AB Pripps Bryggerier och Bryggeri AB Falken utgör tillsammans affärsområde drycker inom konsumentsektorn. Bolagen har tillsammans en marknadsandel på 60%. AB Pripps Bryggerier är Sveriges största öl- och läskbryggeri med produktionsanläggningar i Bromma, Göteborg, Malmö och Sundsvall. Pripps omsätter ca 2,5 miljarder kronor och har ca 2200 anställda. Bryggeri AB Falken är Sveriges näst största bryggeri med sin produktion förlagd till Falkenberg. Bryggeriet omsätter drygt 400 milj. kr. och har ca 200 anställda.

2.1.1 Affärsinriktning

Tobaksrörelsen är en stor och stabil vinstgenerator. Företagets resultatmässiga dominans inom koncernen är både en styrka och en riskfaktor. Det mest vinstgivande produktområdet cigaretter har dock fått vidkännas en kraftig vikande totalmarknad. Konsumtionsminskningen kommer sannolikt att fortsätta. Konkurrenten från de stora internationella tobaksbolagen ökar. Dessa genomför mycket omfattande reklaminsatser via internationella media bl. a. i samband med sportevenemang. Denna utveckling understryker betydelsen av tobaksbolagets strategiska beslut att stärka sin internationella ställning inom produktområdena cigarrer och rökfri tobak.

Försäljningen av produkter inom området rökfri tobak, som t. ex. snus och tuggtobak, expanderar och volymen ökar med 3–6% per år. Tobaksbolaget blev med förvärvet av The Pinkerton Tobacco Company i Förenta staterna världens största producent av rökfria tobaksprodukter. En övergång från rökto bak till rökfri tobak innebär att hälsoriskerna minskar.

På längre sikt bedömer Procordia att det kan bli nödvändigt att strukturera om den skandinaviska cigarettmarknaden för att möta den hårdnande konkurrenten. I ett längre perspektiv kan en sådan utveckling kräva stora investeringar, men under de närmaste åren bör Tobaksbolaget kunna fortsätta att generera stora positiva kassaflöden.

Bryggeri- och läskedrycksrörelsen – Pripps och Falken – förväntas presentera en tämligen hög och stabil vinstnivå. Marknaden för öl, sport- och läskedrycker i Sverige ökar. Kontinuerliga ersättningsinvesteringar uppgår dock till ansevärliga belopp, varför någon kapitalfrigörelse av betydelse knappast kan påräknas.

Livsmedelsrörelsen (Procordia Food) innefattar företag och produktområden med väsentligt större exportförutsättningar än vad som i allmänhet gäller för svensk livsmedelsindustri.

Hit kan räknas Ahlgrens med Läkerolsortimentet, Ekströms dessert- och soppsortiment samt Jede-Automaters automatprogram för varma drycker, vilket redan rönt framgångar internationellt.

I samtliga fall rör det sig om unika produkter inom områden som är jämförelsevis fria från de handelshinder som i övrigt är kännetecknande för livsmedelsbranschen.

För att åstadkoma en exportandel av betydelse i dessa bolag, krävs för det första att positionen på hemmamarknaden stärks genom dels ett bredare sortiment, dels att hemmamarknaden vidgas geografiskt till att omfatta hela Skandinavien.

För det andra är det väsentligt att på varje enskild exportmarknad kunna marknadsföra dessa exportprodukter inom ramen för ett kompletterande och på resp. marknad redan existerande och väl inarbetat sortiment.

För att stärka positionen på hemmamarknaden liksom för att få tillgång till ett redan existerande sortiment på resp. exportmarknad krävs investeringar i form av företagsförvärv.

De nödvändiga förvärven kan förväntas bli av den storleksordningen att de faller utanför ramen för vad Procordia Foods nuvarande kapitalbas mäktar med. För att genomföra av denna internationella och exportfrämjande strategi förutsätts således tillskott av riskvilligt kapital.

Sammanfattningsvis konstaterar Procordias styrelse att bolagen inom konsumentsektorn bör kunna finansiera sin egen utveckling och därutöver ge ett icke oväsentligt överskott.

2.2 Servicesektorn

Servicesektorn omfattar som jag tidigare nämnt företagen ABAB, SARA AB, Liber AB och BSK AB. Dessa bolag svarade år 1986 för 23 % av koncernens försäljning, 4 % av rörelseresultatet och 45 % av antalet anställda.

Följande sammanställning redovisar några väsentliga ekonomiska uppgifter om sektorn (milj. kr.).

1986	ABAB	BSK	SARA	Liber	Summa
Omsättning	463	67	2 293	680	3 503
Rörelseresultat	12	2	74	-46	42
Resultat efter finansnetto	16	2	76	-59	35
Sysselsatt kapital	128	8	661	190	987
Räntabilitet, procent	19,9	21,7	16,2	negativ	9,2

ABAB är ett tjänsteföretag inom området bevaknings- och säkerhetsservice. Bolaget omsätter ca 460 milj. kr. Huvuddelen av verksamheten utgörs av personell bevakning och ABAB har inom detta område en marknadsandel om ca 30 %. Antalet anställda uppgår till ca 2 700.

SARA AB driver hotell-, restaurang- och cateringsservice. SARA-koncernen omsätter ca 2,3 miljarder kronor och har ca 7 300 anställda. SARA:s hotellverksamhet omfattar 27 hotell i Sverige och 2 i Norge. Managementavtal och förvärv av managementbolag har skett för 2 hotell i Danmark, Golden Flower Hotel i Xian i Kina samt en kedja om 6 svithotell i Förenta staterna samt 1 hotell på Manhattan i New York. Det senare beräknas stå klart hösten 1988.

Liber AB är landets näst största läromedelsutgivare. Bolaget är marknadsledande inom en rad ämnesområden i grundskola, gymnasieskola och inom vuxenutbildning. Utbildningsförlaget erbjuder utbildningsmyndigheterna förlagsservice. Allmänna Förlaget erbjuder tryckupphandling och förlagsdistribution. Skrivab marknadsför kontors- och skolmaterial. Produktionsanläggningarna är belägna i Stockholm, Malmö och Växjö. Koncernen omsätter 680 milj. kr. och har drygt 600 anställda. Liber har under de senaste åren koncentrerat och strukturerat om sin verksamhet. De kostnader och det stora arbete som krävs härför har påverkat affärsverksamheten negativt. De enheter som nu finns kvar har dock visat goda resultat under en lång period.

BSK AB är ett konsultföretag inom arkitektur och inredning samt byggnadskonstruktion. Omsättningen uppgår till ca 65 milj. kr. och antalet anställda är ca 175.

2.2.1 Affärsinriktning

De två dominerande bolagen inom Procordia på serviceområdet är ABAB och SARA. ABAB:s expansionsmöjligheter ligger i första hand i att öka marknadsandelarna på den svenska marknaden och att erbjuda bevakningstjänster i kombination med tekniska systemlösningar. För att ta till vara dessa möjligheter har ABAB under senare tid förvärvat företag inom traditionell bevakningstjänst som Grangärde Säkerhetskonsult, Bevaknings AB och Länsbevakning i Skaraborgs län. Inom området kompletterande säkerhetslösningar har ABAB förvärvat Helsingborgs Låsjour och aktiemajoriteten i TO-BE Hundbevakning. ABAB har vidare bildat ABAB Datasäkerhet AB för transporter och förvaring av datamedia. Tricon Fastighetsteknik har ABAB startat tillsammans med systerbolaget BSK AB. Svenska Lagerhus AB, som säljer arkiverings- och lagringstjänster, har överförs till ABAB som helägt dotterbolag.

Den traditionella serviceformen med hög personalintensitet och begränsat teknikinnehåll, som hittills har dominerat ABAB:s verksamhet, är föga kapitalintensiv. Även med ökat teknikinnehåll kommer expansionen att kunna ske utan kapitaltillskott. ABAB:s strategi bör mot denna bakgrund kunna finansieras med egna vinstmedel.

SARA:s verksamhet omfattar hotellrörelse, restaurangverksamhet och catering-service. En expansiv strategi är inte bara önskvärd utan också nödvändig för att nå långsiktiga konkurrensfördelar och därmed uthållig lönsamhet.

SARA Hotels är verksamt inom ett område där internationell marknadsföring och samarbete ökar i betydelse. Den svenska hotellverksamheten inriktas mer och mer mot affärsresenärer och utländska köpstarka turister. SARA:s huvudkonkurrenter om dessa hotellgäster är främst internationellt verksamma hotellkedjor. För att nå nämnda målgrupper måste SARA Hotels etablera sig som en internationell hotellkedja på marknader som är intressanta ur svensk affärs- och turistsynvinkel. Ett viktigt inslag i en sådan marknadsföring är att vara ansluten till något eller några av de stora internationella bokningssystemen.

SARA:s internationalisering sker främst genom s. k. management avtal som innebär att SARA ansvarar för driften av hotellrörelsen. SARA:s expansion utomlands kan därför betraktas som ren tjänsteexport. SARA har utvecklat en unik kompetens att operera högklassiga hotell med lågt personalbehov per gäst jämfört med internationell standard.

En sådan strategi kräver att verksamheten har en större omfattning än den nuvarande. Vidare krävs investeringar i systemutveckling samt förnyelse och höjd servicenivå inom hotell- och restaurangrörelserna. Slutligen behövs även en internationell framtoning.

Strategin medför ett stort investeringsbehov dels för att öka verksamhetens omfattning, dels för att upprätthålla och utveckla den nuvarande verksamheten. Genom leasingkontrakt på hotellfastigheter och franchising för vissa verksamheter kommer SARA självt att i huvudsak kunna finansiera sin verksamhet.

Vid sidan om ABAB:s och SARA:s olika basverksamheter finns utvecklingsbara affärsidéer inom näraliggande områden. Ett konkret exempel på detta är en stor efterfrågan på städtjänster från såväl ABAB:s uppdragsgivare som från SARA:s kunder. Bakgrunden är att allt fler organisationer och företag dels avvecklar städning i egen regi, dels söker extern seriös samarbetspartner som kan erbjuda paketlösningar av tjänster som bevakning, mathållning och städning. Därtill kommer ökade krav på s. k. säkerhetsstädning vid sekretesskänsliga arbetsplatser.

ABAB och SARA har tagit första steget i riktning mot denna affärsidé genom förvärv av ett städbolag. Ett fullföljande av affärsidén förutsätter ytterligare förvärv och investeringar.

Därutöver bör koncernens kompetens inom serviceektorn kunna utnyttjas för att bygga upp servicekoncept inom t. ex. vårdsektorn för att komplettera och bygga på den service som samhället tillhandahåller.

Procordia bedömer att Servicesektorn kan utvecklas ytterligare. Utvecklingstakten bestäms av lönsamhet och tillgång på riskkapital.

2.3 Verkstadssektorn

Verkstadssektorn omfattar Kalmar Industries och Cordinor AB. Dessa bolag svarade år 1986 för 11 % av koncernens försäljning och 10 % av antalet anställda. Rörelseresultatet var negativt.

Följande sammanställning redovisar väsentliga ekonomiska uppgifter om sektorn. (milj. kr.)

1986	Cordinor	Kalmar	Summa
Omsättning	240	1 507	1 747
Rörelseresultat	-30	23	-7
Resultat efter finansnetto	-27	11	-16
Sysselsatt kapital	145	985	1 130
Räntabilitet %	negativt	7,4	4,5

Kalmar Industries är moderbolag i en koncern verksam inom områdena hanteringsteknik (Kalmar LMV, Kalmar Irion, Coventry Climax), transportteknik (Kalmar Verkstad AB, Kalmar Lagab, Kalmar Tellus, Kalmar

Nohab), träbearbetningsteknik (Söderhamns Verkstäder, Waco Jonsered) och verkstadsteknik (Uddcomb).

Kalmar Industries omsätter drygt 1 500 milj. kr. och har en exportandel om ca 55 %. Dotterbolaget Kalmar LMV med tillverkning i Ljungby och Lidhult sysselsätter ca 650 personer och omsätter ca 470 milj. kr. Bolaget är den största tillverkaren i världen av tunga truckar och har en marknadsandel om ca 35 %. I Europa är Kalmar LMV den största tillverkaren av mellantunga truckar. För tillverkning av små och mellanstora truckar har Kalmar Industries förvärvat Irion i Västtyskland och Coventry Climax i England.

Kalmar Verkstad AB tillverkar rälsfordon som lokdragna personvagnar och dieselfordon samt lok. Produktionen sker i Kalmar. Omsättningen uppgår till drygt 215 milj. kr. och antalet anställda ca 420.

Cordinor AB är moderbolag för en grupp företag verksamma företrädesvis i Norrbotten och omsätter ca 240 milj. kr. Produktionen består bl. a. av tung transport- och hanteringsutrustning i dotterbolagen Kiruna Truck AB, klimatanläggningar i Kryotherm, inredningar för marint bruk i Isola-min-Ecomax, plåtbearbetning för olika applikationer i Pajala Mekaniska AB. Produktionsorter är Överkalix, Kiruna, Piteå, Luleå, Haparanda och Pajala. Gruppen sysselsätter ca 320 personer.

2.3.1 Affärsinriktning

Procordias verkstadssektor består i dag av flera affärssegment med sinsemellan varierande produktions- och marknadsförutsättningar. För att utveckla en mer framgångsrik och växande verkstadsindustri kommer en koncentration till ett eller två verksamhetsområden att ske. Expansion sker inom detta/dessa för att uppnå en större omsättning som i sin tur är nödvändig för att uppnå skalfördelar i produktionen och en tillräcklig bas för framgångsrik exportförsäljning.

Hanteringsteknikområdet svarar i dag för ca 40 % av Procordias verkstadsförsäljning och är därmed det enskilt största segmentet och ett område där Procordias produkter åtnjuter högt anseende och bred marknads-spridning. Den goda marknadsposition som Kalmar LMV och övriga hanteringsteknikföretag i gruppen har är en god bas för fortsatt utveckling. I huvudsak måste expansionen ske på utlandsmarknaderna. Internationaliseringen av verksamheten kommer att säkerställa en tryggare utveckling för de svenska enheterna.

En omstrukturering efter sådana linjer har redan inletts genom förvärv av bl. a. Kalmar Irion i Tyskland och Coventry Climax i Storbritannien med tillverkning av mindre truckar. Denna utveckling bör fullföljas med ytterligare förvärv. Nettobehovet av kapital för att strukturera om sektorn bedöms uppgå till storleksordningen 350–450 milj. kr.

2.4 Kemi/läkemedelssektorerna

Prop. 1986/87: 126

Affärsområdet består av bolagen ACO Läkemedel, KabiVitrum, Berol Kemi och Cea. Dessa bolag svarade år 1986 för 20 % av koncernens försäljning, 10 % av rörelseresultatet och 16 % av antalet anställda. Följande sammanställning redovisar några viktiga ekonomiska uppgifter om affärsområdet (milj. kr.).

1986	ACO	Kabi	Cea	Berol	Summa
Omsättning	348	1 524	206	995	3 073
Rörelseresultat	40	18	- 4	43	97
Resultat efter finansnetto	29	-15	-13	36	37
Sysselsatt kapital	217	1 245	173	518	2 154
Räntabilitet %	19,5	2,7	negativ	10,3	5,8

Affärsområdet skiljer sig från övriga affärsområden dels genom den forsknings- och utvecklingsbaserade kunskapens centrala betydelse för verksamheten, dels genom företagens stora beroende av utlandsmarknaderna. Inom affärsområdet har Procordia valt att prioritera läkemedelssektorn.

Kemisektorn består av Berol Kemi AB och Cea AB. Berol Kemi AB i Stenungsund producerar etylen och etanolaminer, cellulosaderivat och etoxylat. För att minska beroendet av standardkemikalier har bolaget målmedvetet utvecklat prestationskemikalier för verkstadsindustrin, pappers- och cellulosaindustrin. Under 1985/86 investerade Berol ca 70 milj. kr. inom dessa områden. Bland övriga utvecklingsprojekt kan nämnas ett projekt för att ta fram vattenbaserade kallvalsningssvåtskor för aluminium, ett nytt kemisystem för att svärta av returpapper som har introducerats hos Munksjö samt att Berol i samverkan med flera universitet och högskolor driver ett forskningsprojekt i syfte att kartlägga samband mellan användaregenskaper, molekylstrukturer och processparametrar. Sammanfattningsvis borde de investeringar som gjorts i icke kommersialiserade FoU-projekt representera ett icke oväsentligt värde. Berol Kemi omsätter ca 1 000 milj. kr. och har drygt 800 anställda. Företaget har produktionsanläggningar i Stenungsund, Domsjö och en mindre anläggning i Förenta Staterna.

Cea AB tillverkar röntgenfilm och fotosättningspapper i sina anläggningar i Strängnäs. Omsättningen är ca 230 milj. kr., varav ca 180 hänför sig till utländska dotterbolag. Antalet anställda är ca 250.

KabiVitrum är ett högteknologiskt läkemedelsföretag, som arbetar inom några få avgränsade områden, där företaget har nått en ledande ställning. Av omsättningen om ca 1 500 milj. kr. svarar utlandsförsäljningen för ca 1 200 milj. kr. Produkterna säljs i ca 60 länder, genom bl. a. 15 egna dotterbolag. Antalet anställda är ca 2 100, varav ca 600 i utlandet. Produktionen sker i Stockholm, Frankrike och Förenta staterna. Forsknings- och utvecklingskostnaderna uppgår till ca 235 milj. kr. och inom dessa områden sysselsätts mellan 400–500 personer huvudsakligen i Sverige, men också i Förenta staterna. KabiVitrums största produktområde, klinisk

näringsstillförel. omsätter ca 700 milj. kr. Företagets fettemulsion Intralipid har ca 60 % av världsmarknaden.

Det näst största området utgörs av tillväxtfaktorer där tillväxthormonet Somatonorm har en marknadsandel (exkl. Förenta staterna där produktion av patentskäl inte kan registreras) av drygt 50 %. Produkten var det andra läkemedlet i världen som producerades med hjälp av rekombinant DNA-teknik. 18 månader efter lansering av Somatonorm säljs produkten nu i mer än 50 länder. Somatonorm ersatte på flera viktiga marknader det humana tillväxthormonet *Crescormon*, vilket Kabi drog tillbaka år 1985.

KabiVitrum besitter ett stort kunnande inom blodområdet. Företaget tillverkar dels en rad plasmaproteiner vilka framställs genom fraktionering av svensk blodplasma, dels ett antal produkter inom områdena koagulation och trombosbehandling.

KabiVitrums pharmaceut, med produktion av bl. a. medel mot urininkontinens, arbetar främst inom den nordiska marknaden med ett antal egna och inlicensierade produkter. De sistnämnda produkterna är andra företags produkter, vilka KabiVitrum har rätt att sälja på vissa marknader.

ACO Läkemedel AB omsätter 350 milj. kr. och har ca 450 anställda i anläggningar i Solna, Stockholm och Matfors.

ACO arbetar huvudsakligen på den svenska marknaden inom i huvudsak fyra områden: sjukhusprodukter, primärvård/basläkemedel, egenvård/förebyggande vård och hudvård.

ACO har under senare år lagt allt större del av sina utvecklingsresurser på att ta fram basläkemedel för den svenska marknaden. Intresset för s. k. generiska produkter ökar kraftigt från många läkemedelsföretag och ACO:s utvecklingsarbete inriktas på att baserat på kända substanser ta fram produkter med bättre egenskaper och användar fördelar till konkurrenskraftiga priser.

KabiVitrum och ACO har tillsammans ca 13–14% av den svenska läkemedelsmarknaden vilket innebär att Procordiakoncernen omsättningsmässigt ligger på andra plats efter ASTRA-koncernen som har en andel på 17–18%.

2.4.1 Affärsinriktning

Genom läkemedelsföretagen KabiVitrum och ACO har Procordiakoncernen långvarig erfarenhet av och kunskap om läkemedelsindustrins teknologi och marknader. För att ta till vara denna kompetens och utnyttja företagets utvecklingsmöjligheter prioriteras läkemedelssektorn i koncernens utvecklingsarbete.

Läkemedelsindustrin utvecklas fortfarande snabbt med årliga omsättningsökningar på 20–25%. Lönsamheten är också god. Såväl ACO som t. ex. Astra och Pharmacia har en avkastning på sysselsatt kapital i storleksordningen 20%. Att KabiVitrum just nu har en otillfredsställande räntabilitet beror dels på tillfälliga motgångar för den långsiktigt lönsamma produkten tillväxthormon, dels på svagheter i Kabis tidigare marknads- och produktstrategi.

Efter flera år med god försäljningsökning och resultatförbättring drabba-

des KabiVitrum under år 1985 av en rad händelser som ledde till att försäljningen minskade och att resultatet sjönk dramatiskt. Denna utveckling belyser de risker som finns i läkemedelsbolag. KabiVitrum blev bl. a. tvunget att stoppa distributionen av det humana tillväxthormonet Crescormon samt de blodplasmaproduktur som kunde tänkas vara bärare av AIDS-virus.

I december 1985 inleddes mot bakgrund av bl. a. dessa två händelser en grundlig analys av verksamheten. Denna genomgripande översyn av KabiVitrum är nu avslutad. Strategierna för verksamheten är fastlagda. Analysen resulterade också i ett program för att förbättra resultatet. Mot slutet av år 1986 började detta program ge resultat samtidigt som leveranserna av Somatonorm tog fart. KabiVitrum's rörelseresultat för det sista tertialet år 1986 blev + 61 milj. kr.

Läkemedelsområdet balanserar från finansiell synpunkt konsumentsektorn. Konsumentsektorn är en stabil vinst- och penninggenerator, medan läkemedelsområdet har en så hög expansionstakt att den trots en god lönsamhet behöver tillskott av riskkapital utöver intjänade vinstmedel.

Sjukvårdskostnaderna har i de flesta länder stigit kraftigt och läkemedelsindustrin får allt svårare att genomföra prisökningar. Industrin står således inför kravet att öka kostnadseffektiviteten i verksamheten för att behålla en god lönsamhet. Detta kommer att kräva såväl sammanhållna väl genomtänkta affärskoncept och omstruktureringar som rationell produktion och försäljning. Utvecklingen av KabiVitrum från marknadsstrategisk synpunkt kommer att inriktas på att ytterligare stärka företagets ställning på hemmamarknaden, dvs. de nordiska länderna. Detta kommer att ske bl. a. genom att produktprogrammet breddas både genom ökad licensiering som eget utvecklingsarbete. Även KabiVitrum kommer inom valda indikationsområden att öka sin aktivitet inom basläkemedelsområdet.

KabiVitrum's mål är att utvecklas till ett europeiskt läkemedelsföretag med marknadsföringsresurser för att i egen regi kunna bearbeta i första hand sjukhusmarknaden. Resurserna, i första hand inom huvudmarknaderna Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike och Storbritannien, måste därför byggas ut. För att uppnå målet krävs också att produktprogrammet utökas, t. ex. inom näringstillförelseområdet så att KabiVitrum har möjlighet att inom valda områden uppträda med kompletta sortiment.

För att kunna genomföra denna strategi på ett framgångsrikt sätt krävs att KabiVitrum förvärvar ett antal företag.

Inom de stora marknaderna Förenta staterna och Japan har KabiVitrum ambitionen att för sina teknologiskt mest avancerade produkterna samarbeta med för varje produktområde lämpligaste partner. Som ett exempel härpå kan nämnas samarbetet med Baxter-Travenol inom näringstillförelseområdet i Förenta staterna. Denna strategi kräver att KabiVitrum – för att bli en intressant samarbetspartner – kan behålla sin ställning inom de områden där bolaget nu är ledande.

KabiVitrum besitter ett mycket stort kunnande inom emulsions- och bioteknik liksom inom ett antal intressanta indikationsområden. Detta har medfört att KabiVitrum i dag bearbetar ett antal mycket intressanta utvecklingsprojekt inom emulsions- och bioteknologiområdena. Ökade re-

surser medför att KabiVitrum ytterligare skulle kunna utnyttja sina mycket goda produktutvecklingsmöjligheter.

Även inom ACO pågår ett intensivt utvecklingsarbete, främst genom produktutveckling baserad på redan kända substanser.

Genom nya beredningsformer, bl. a. med långsammare utsöndring av aktiva substanser (s. k. slow release) kan ökade fördelar vinnas för såväl patienten som från vårdkostnadssynpunkt.

Den avancerade delen av sjukvården utgör endast en liten del av den totala sjuk- och hälsovården. Det är därför intressant att bredda verksamheten mot i första hand egenvård och förebyggande vård. ACO, som sedan flera år arbetat inom detta område, har möjligheter till ytterligare ökade insatser.

Sammanfattningsvis skall alltså affärsområdet utvecklas genom att:

- bredda utbudet av produkter och serviccerbjudanden för öppenvård och förebyggande vård inom Norden,
- kraftigt bygga ut marknadsorganisationerna för sjukhusprodukter i Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike,
- internationellt lansera nya högteknologiska produkter inom hjärt/kärl- och tillväxthormonområdena,
- företagets forskningsverksamheter byggs ut bl. a. inom molekylärbiologi och emulsionsteknik,
- affärsverksamheten byggs ut inom diagnostikaområdet.

Läkemedelsindustrin befinner sig för närvarande i en period av strukturella förändringar. Produktbyten och företagssammanslagningar har blivit allt vanligare. Det är Procordias ambition att stärka de egna bolagens positioner både genom att utveckla det nuvarande produktsortimentet och genom att delta i de nämnda strukturella förändringarna och därigenom möjliggöra att affärsområdet uppnår en avkastning som väl är i nivå med de bästa läkemedelsföretagens.

2.5 Utveckling

Procordiakoncernens forskning och utveckling sker i stor utsträckning inom de enskilda produktbolagen med direkt inriktning på de olika bolagens verksamhet.

Ett särskilt utvecklingsbolag, Procordia Nova, har bildats för att utveckla nya affärsidéer och företag inom områden som anknyter till Procordias affärsområden, men som inte naturligt ligger inom resp. dotterbolag. Procordia Nova liksom det på bioteknologi specialinriktade minoritetsbolaget KabiGen utgör redskap för koncernen att inplantera nya tekniska lösningar och avancerade forskningsprodukter i koncernens företag. Speciellt när det gäller verksamheter som ligger mellan koncernens affärsområden har Procordia Nova en väsentlig roll.

För att fungera väl måste såväl Procordia Nova som KabiGen ha en omfattning av verksamheten som tillåter enheterna att behålla och entusiasmera en kreativ personal. De måste ha en någorlunda långsiktig ekonomisk bas som ger handlingsfrihet och förhållandevis god uthållighet.

Statsföretags dotterbolag per 1983-01-01

ABAB, Allmänna Bevaknings AB
Berol Kemi AB
Beroxo AB
BSK BS Konsult AB
Ceaverken AB

AB Eiser
Investment AB Procordia
KabiVitrum AB
Kalmar Kockum AB
Kockumation AB

Kockums Industri AB
Laxå Bruks AB
Liber Grafiska AB
Nyckelhus AB
Pullmax AB

Regioninvest i Norr AB
Rockwool AB
SARA AB
Serva Promotion AB
SMT Machine Company AB

Statsföretag International AB
AB Statsföretagens Samköp
Swedish Industrial Development Corporation (SID)
Svenska Lagerhus AB
Svenska Risk Management Service AB

Svenska Utvecklings AB
Svetab, Svenska Industrietablerings AB
Toolboxgruppen i Stockholm AB
Uddcomb Sweden AB

Intressebolag

Beijer Byggmaterial AB
Bilfragmentering AB
AB ID-Kort
AB Sajo Maskin
Sweden Center Japan AB

Sammanställning avyttrade/förvärvade bolag inom Procordia-koncernen sedan 1 januari 1983

Prop. 1986/87: 126

Avyttrade (se prop. 1982/83: 65 s. 13, 15)

Företag	Omsättning milj. kr.	Antal anst	Anmärkning
Beroxo AB	543	300	
Beijer Bygg AB (BSK AB)	1 059	1 497	
Innovent AB (Berol Kemi)	2,8	5	
AB Syntes	108	80	
Eiser-koncernen	300	1 450	
Oscar Jacobson AB			
Eisertex AB			
Trivab Konfektions AB			
Craftgruppen AB			
Tiger Rang AB			
Cewilko AB			
Eiser International AB			
Eiser Trika AB			
AB Jersey Modeller			
AB Malmö Strumpfabrik			
AB Eiser Strumpfabriken (Kabitrum AB)			
Swedrug AB	5	15	
ACOs Gbgs-fabrik	–	130	
KabiVitrum SARL, Italien	3	3	
(Kalmar Industries AB)			
Ulveco-koncernen	240	500	
Kockums Ind, Australien	85	70	
SMT Machine Company AB	219	405	44 % kvar i det nybildade bolaget MTI (moderbol till SMT)
Kockums Industri AB)			
Division Skogsbruk	350	400	Prop. 78/79: 124 s. 6.
Laxå Bruks AB	35	91	
(Liber AB)			
C E Fritzes Kungl Bokhandel	32	45	
Unicom Handelshus A/S	27	24	
Liber Systems	7	35	
Liber Tryck AB	92	185	
Nyckelhus AB	127	300	
Pullmax AB	181	398	
(Cordinor AB)			
Mekiner AB	1	10	
Labstatus AB	3	1	
Miljöförbättring AB	2–3	6	2 % kvar
Octopus Energi AB	15	20	
Mekiner Metall AB	6–7	20	50 % kvar
Elenorr AB	7	17	25 % kvar
Remarko AB	3	6	20 % kvar
Källdata Ekonomisystem AB	3	6	25 % kvar
Alfatherm AB	32	44	25 % kvar i mb till Alfatherm
Norrbit AB	8	6	Kiruna Grus & Stenförädling 50 % kvar
(AB Pripps Bryggerier)			
Sollebolagen AB	1 000	247	27 % kvar
Rockwool-koncernen	940	2 000	
Isenta AB (SARA AB)			
Canteen AB	4,5	11	
Denco AB	13,8	31	
AB Sajo Maskin	122	233	

Företag	Omsättning milj. kr.	Antal anst	Anmärkning
Saxylle-Kilsund AB	40	ca 100	
Svenska AB Navigator	420	768	
AB Momento			
AB Pumpex			
Sinjet System AB			
FIAB System AB			
JH Tidbeck AB			
Bix Skruv & Mutter AB			
Miltronic AB			
Plast AB Rune Ask			
Johnssons Söner AB			
AB Kabo Plast			
Swedese Möbler AB			
Osby Sjukvårdsprodukter AB			
Navigator Fastighets AB			
Thörns Mek. Verkstad AB	23	93	
Vilhelmina Plast AB	13	67	
<i>Nedlagda företag</i>			
Serva Promotion AB	46	43	
Stigtex AB	22	147	

Inom ramen för PROCORDIA NOVAs verksamhet (SU, Svetab) har ett antal företag avyttrats.

Förvärv av dotterbolag och intressebolag

Företag	Omsättning, milj. kr.	Antal anst	Anmärkning
(ABAB)			
Larmassistans i Malmö AB			
Larmassistans i Gbg AB	14	80	
Tivedens Vakt AB	1	5	
Grangårde Säkerhetskonsult och Bevaknings AB	2	10	
TO-BE Hundbevakning	3	5	60 %
Länsbevakning i R-län	1	5	
Helsingborg Läsjour	1	5	
Östsvenska Städ AB	15	140	
(Berol Kemi AB)			
Filo Chemical Inc.	8 milj. US\$	6	
Etenförsörjning AB	—	1	20 %
AB Carbogel	6	22	25 % (utvecklingsprojekt)
Svensk Etanol kemi AB	35	35	50 %
(BSK AB)			
Sjukhuskonsult BSK/AN AB	0,5	2	
Bryggeri AB Falken	450	200	91 %
(Käbivitrums AB)			
CutterVitrums, USA	35 milj. US\$	140	
Kabi Fides S.A., Spanien	32,5	33	Ökning med 40 % till 90 %
Hepar Industries, USA	2 700 milj. US\$	40	44 %
(Kalmar Industries AB)			
Kalmar France	55	20	Köpt 51 %, äger nu 100 %
Kalmar Irion GmbH	125	100	
Jonab AB	35	19	db till Waco Jonsereds
Gubisch, Västtyskland	7 milj. DM	77	26 %
Tico AB	84	98	36 %, db till Söderhamns Verkstäder
Kalmar Tellus AB	32	35	
Coventry Climax, England	250	500	

Företag	Omsättning milj. kr.	Antal anst.	Anmärkning
AB Pripps Bryggerier (Procordia Food AB)	2 000	2 700	
Boviks Konservfabriker	16,8	36	
Friggs Naturprodukter	40,4	43	db till Ekströms
Önos Gruppen AB	189	200	81,5%
Grillmästaren AB	4,4	6	db till Hugo Österberg
F Ahlgrens Tekn Fabrik	335	460	
Oy Alex F. Lindberg AB (Cordinor AB)	17	16	db till Ahlgrens
Imac AB	250	15	50%, db till Isolamin
De-Icing System KB (SARA AB)	0	2	60%
Kostförsörjning AB	52	241	
Restaurant AB Norma	19,8	276	
Arenakök AB	2,7	9	
BKR, Västtyskland	65	275	db till nybildade SARA Culinar GmbH Managementföretag, 51% + option på återstående 49%
Park Suite Hotels, USA	–	–	
(Svenska Tobaks AB)			
Pinkerton Tobacco Co (Procordia Nova AB)	850	700	
Idé-Data AB	3,3	8	20%

Ledamöter och suppleanter i Procordia AB:s styrelse

Utsedda av bolagsstämman

Ordinarie

Direktör Bengt Berg, ordf., vice ordf. i Fläkt AB
Bankdirektör Bertil Danielsson, vice ordf., VD i Pkbanken
Professor Hans G Forsberg, VD för Ingenjörsvetenskapsakademien
Direktör Sören Gyll, VD och koncernchef i Procordia AB
Direktör Sven-Åke Johansson, VD i ABV
General Lennart Ljung, chef för H. M. Konungens stab
Kommunalråd Sören Mannheimer, kommunalråd i Göteborg
Direktör Björn Sprängare, VD i Trygg-Hansa
Departementsråd Per Tegnér, chef för industridepartementets enhet för statliga företag
Direktör Sven Tidala, VD för Slakteriförbundet

Suppleant

Departementsråd Carl Fredriksson, industridepartementet

Utsedda av de anställda

Ordinarie

Förhandlingschef Stig Ahlin, PTK, förhandlingschef i SIF
Rune Molin, andre ordf. i LO

Suppleanter

Förbundsordförande Hans Billström, LO, förbundsordf. i HRF
Ombudsman Karl Erik Jarhamn, PTK, ombudsman i HTF

Procordia AB:s revisorer

Utsedda av bolagsstämman

Ordinarie

Aukt. revisor Hans Karlsson, Bohlins Revisionsbyrå
Aukt. revisor Göran Tidström, Öhrlings Revisionsbyrå

Suppleanter

Aukt. revisor Anders Holm, Bohlins Revisionsbyrå
Aukt. revisor Pål Wingren, Öhrlings Revisionsbyrå

Utsedda av riksgäldsfullmäktige

Ordinarie

Riksdagsledamot Kjell Nilsson (s)
Riksdagsledamot Karl-Anders Petersson (c)

Riksdagsledamot Anita Johansson (s)
Riksdagsledamot Per Westerberg (m)

Procordia AB:s koncernledning

Sören Gyll,	VD och koncernchef
Göran Lindén,	vVD, stf. koncernchef, sektor: Konsument och Service
Olle Enstam,	vVD, sektor: Kemi/Läkemedel & Utveckling
Jan Blomberg,	vVD, stf. VD i moderbolaget, chef Ekonomi & Finans
Tor Kvarnbäck,	chef Juridik
Rolf Tjärnlund,	chef Information & Personal

Flerårsöversikt för koncernen (milj. kr.)

Resultatposter	1983	1984	1985	1986
Försäljning	11 454	11 950	12 444	15 299
Rörelseöverskott	1 051	991	983	1 436
Avskrivningar enl plan	- 312	- 338	- 367	- 498
Rörelseresultat	739	653	616	938
Konsument	467	488	448	898
Service	78	4	60	42
Kemi/Läkemedel	340	340	125	97
Verkstad	- 69	- 44	56	- 7
Avvecklade affärsområden	- 22	- 47	- 14	- 7
Gemensamt	- 55	- 88	- 59	- 85
Finansiella intäkter	431	493	519	415
Finansiella kostnader	- 592	- 506	- 491	- 460
Valutakursdifferenser m m	- 49	- 107	89	8
Resultat före e o poster	529	533	733	901
Extraordinära poster	289	95	- 198	47
Resultat före disp & skatter	818	628	535	948
<i>Balansräkningar</i>				
Kassa, bank & medelsplac	3 675	3 389	2 911	3 379
Övr oms tillgångar	5 619	5 416	5 666	5 522
Anläggningsstillgångar	3 198	3 316	4 211	4 657
Summa tillgångar	12 492	12 121	12 788	13 558
Rörelseskulder	3 551	3 176	3 427	3 561
Räntebärande skulder	4 871	4 492	4 660	4 301
Övriga skulder	393	371	303	717
Obeskattade reserver	1 544	1 950	1 920	1 801
Eget kap inkl besk res	2 133	2 132	2 478	3 178
Summa skulder och eget kapital	12 492	12 121	12 788	13 558

Relationstal		1983	1984	1985	1986
Soliditet	%	23,3	25,6	26,9	30,1
Räntetäckningsgrad	ggr	1,98	2,26	2,31	2,94
Räntebärande skulder/justerat eget kapital	ggr	1,68	1,45	1,36	1,05
Räntabilitet på genomsnittligt bundet kapital*	%	12,9	12,8	12,4	14,0
Räntabilitet på genomsnittligt eget kapital (efter te o poster och efter full skatt)**	%	17,1	8,7	11,5	19,1
Vinst per aktie (efter e o poster och efter full skatt)	kr	307	174	251	478
Do efter split 20:1	kr	15:35	8:70	12:55	23:90

Investeringar (milj. kr.)

I anläggningar	458	574	647	820
I värdepapper & rättigheter	92	204	417	134

Personal

Medeltal anställda	25 719	24 392	24 349	23 490
Löner inkl soc kostn	3 453	3 537	3 732	4 320

* enligt Näringslivets Börskommittés definitioner men utan avdrag för latenta skatter i obeskattade reserver

** efter utnyttjade förlustavdrag är skattesatsen 1983: 43,3 %
 - " - 1984: 58,3 %
 - " - 1985: 29,7 %
 - " - 1986: 25,1 %

<i>Justerat eget kapital (milj. kr.)</i>	
Redovisat eget kapital per 1986-12-31	3 140
Redovisade obeskattade reserver efter avdrag för 50 % latent skatt per 1986-12-31	901
Utdelning på 1986 års resultat	<u>./. 110</u>
Justerat eget kapital 1986-12-31	<u>3 931</u>

<i>Data per aktie (efter split 20: 1 och före nyemission)</i>	
Vinst per aktie	23:90 kr
Justerat eget kapital per aktie	131 kr
Nominellt värde	50 kr
Antal aktier	30 000 000 st

Koncernens resultaträkningar 1983–1986

milj. kr.	1986		1985		1984		1983	
Rörelsens intäkter								
Fakturerad försäljning	15 031		12 214		11 815		11 336	
Övriga intäkter	<u>268</u>	<u>15 299</u>	<u>230</u>	<u>12 444</u>	<u>135</u>	<u>11 950</u>	<u>118</u>	<u>11 454</u>
Rörelsekostnader		<u>-13 863</u>		<u>-11 461</u>		<u>-10 959</u>		<u>-10 403</u>
Rörelseresultat före avskrivningar		1 436		983		991		1 051
Avskrivningar enligt plan		<u>-498</u>		<u>-367</u>		<u>-338</u>		<u>-312</u>
Rörelseresultat efter avskrivningar		<u>938</u>		<u>616</u>		<u>653</u>		<u>739</u>
Finansiella intäkter och kostnader								
Utdelning på aktier	10		6		5		4	
Ränteutgifter	405		513		488		427	
Räntekostnader	-460		-491		-506		-592	
Valutakursdifferenser	-		94		-92		-44	
Övriga finansiella intäkter och kostnader	<u>8</u>	<u>-37</u>	<u>-5</u>	<u>117</u>	<u>-15</u>	<u>-120</u>	<u>-5</u>	<u>-210</u>
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader		901		733		533		529
Extraordinära intäkter och kostnader								
Tillskott från staten	45		20		116		121	
Rekonstruktions/Avvecklingskostnader	-135		-91		-141		-87	
Upplösning av/avsättning till rekonstruktionsreserv	130		-119		35		270	
Övriga extraordinära poster	<u>+7</u>	<u>47</u>	<u>-8</u>	<u>-198</u>	<u>85</u>	<u>95</u>	<u>-15</u>	<u>289</u>
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		948		535		628		818
Bokslutsdispositioner								
Förändring av lagerreserver	147		113		-40		-343	
Förändring av resultatutjämningsfonder	-53		-20		-19		-40	
Förändring av avskrivningar utöver plan	20		-131		-230		37	
Förändring av investeringsfonder	13		146		-114		-41	
Förändring av vinstfonder	-		-		-1		1	
Övriga bokslutsdispositioner	<u>1</u>	<u>128</u>	<u>-11</u>	<u>25</u>	<u>-3</u>	<u>-407</u>	<u>2</u>	<u>-384</u>
Resultat före skatter		1 076		560		221		434
Skatter		-294		-172		-162		-162
Minoritetsandel i årets resultat		<u>-1</u>		<u>1</u>		<u>-1</u>		<u>-3</u>
Årets resultat		<u>781</u>		<u>389</u>		<u>58</u>		<u>269</u>

Koncernens balansräkningar 1983–1986

milj. kr.	1986	1985	1984	1983
<i>Tillgångar</i>				
Omsättningstillgångar				
Likvida medel	3 379	2 911	3 389	3 675
Kundfordringar	2 222	2 107	1 907	1 935
Övriga fordringar	613	576	635	826
Varulager	2 689	2 983	2 874	2 858
Spärrkonto hos Riksbanken	8 901	8 577	8 805	9 294
	265	145	65	43
Anläggningstillgångar				
Aktier och andelar	227	211	180	130
Fordringar och andra placeringar	368	548	421	455
Immateriella anläggnings-				
tillgångar	366	489	162	56
Pågående nyanläggningar	105	184	81	66
Maskiner och inventarier	1 956	1 564	1 468	1 398
Fastigheter	1 370	1 070	939	1 050
Summa tillgångar	4 392	4 066	3 251	3 155
	13 558	12 788	12 121	12 492

Koncernbalansräkningar 1983–1986

milj. kr.	1986	1985	1984	1983
<i>Skulder och eget kapital</i>				
Kortfristiga skulder				
Leverantörskulder	944	900	977	952
Skatteskulder	156	96	156	127
Bank- och reverslån	972	555	943	1 038
Övriga skulder	2 430	2 212	1 919	2 377
Förskott från staten	4 502	3 763	3 995	4 494
	40	100	135	226
Långfristiga skulder				
Långfristig upplåning	2 441	3 384	2 910	3 122
Avsatt till pensioner	888	721	639	696
Övriga skulder	677	203	236	78
Rekonstruktionsreserv	4 006	4 308	3 785	3 896
	31	219	124	95
Obeskattade reserver				
Lagerreserver	735	876	990	950
Resultatutjämningsfonder	185	133	113	94
Ackumulerade överavskrivningar	673	685	557	327
Investeringsfonder	114	127	275	161
Förnyelsefonder	68	72	—	—
Övriga obeskattade reserver	26	27	15	12
Beskattade reserver	1 801	1 920	1 950	1 544
	20	118	146	319
Minoritetsandel	18	14	5	3
Eget kapital				
Bundet eget kapital				
Aktiekapital	1 500	1 500	1 500	1 500
Bundna fonder	811	826	802	793
Fritt eget kapital/ansamlad förlust				
Balanserad vinst/förlust	48	—350	—379	—647
Årets resultat	781	389	58	269
Summa skulder och eget kapital	3 140	2 346	1 981	1 915
	13 558	12 788	12 121	12 492

Koncernens finansieringsanalyser 1983–1986

milj. kr.	1986	1985	1984	1983
Tillförda likvida medel				
Resultat före dispositioner och skatt	948	535	628	818
Skatter	-294	-172	-162	-162
Aterföring netto av resultatposter som ej inverkat på internt genererade medel	210	385	152	-39
Förändring av spärrkonton	-120	-80	-22	-7
Summa internt genererade medel	744	668	596	610
Förändring av varulager	294	-109	-16	-20
Förändring av rörelseförändringar	-150	-142	52	-174
Förändring av rörelseskulder	322	156	-324	157
Summa medel bundna i rörelsen	466	-95	-288	-37
Investeringar i maskiner, inventarier och fastigheter	-820	-647	-574	-458
Investeringar i aktier och andelar	-73	-31	-50	-65
Investeringar i immateriella tillgångar	-61	-386	-154	-27
Försäljning av anläggningstillgångar	231	115	384	342
Anläggningstillgångar i förvärvade/sålda bolag, netto	-318	79	-	-
Summa investeringar, netto	-1 041	-1 028	-394	-208
Summa av verksamheten tillförda likvida medel	169	-455	-86	365
Transaktioner med staten				
Förändring av fordran på staten	-	-	230	2 360
Förändring av förskott från staten	-60	-35	-91	226
Summa transaktioner med staten	-60	-35	139	2 586
Finansiell in- och utlåning				
Förändring av finansiell utlåning	180	-127	-29	271
Förändring av finansiell upplåning	-526	86	-307	-1 244
Förändring av pensionsskulder	167	82	-57	64
Förändring övriga långfristiga skulder	474	-33	54	-19
Förändring av minoritetsandel	4	9	-	-
Omräkningsdifferens	-60	-5	-	-
Summa finansiell in- och utlåning	359	12	-339	-928
Summa förändring av likvida medel	468	-478	-286	2 023

Moderbolagets resultaträkning

Prop. 1986/87: 126

milj. kr.	1986	
Finansiella intäkter och kostnader		
Utdelningar på aktier i dotterbolag	75	
Erhållna koncernbidrag	900	
Lämnade koncernbidrag	-220	
Lämnade aktieägartillskott	-27	728
Utdelningar på andra aktier	0	
Ränteintäkter	185	
Räntekostnader	-280	
Valutakursdifferenser	11	
Övriga finansiella poster, netto	2	-82
Administrations- och utvecklingskostnader		-66
Avskrivningar		-1
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader		<u>579</u>
Extraordinära intäkter och kostnader		
Förändring av rekonstruktionsreserv	130	
Övriga extraordinära intäkter och kostnader	76	206
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter		<u>785</u>
<i>Bokslutsdispositioner</i>		
Avsättning till förnyelsefond		-
Upplösning av förnyelsefond		23
Överförd förnyelsefond		-23
Resultat före skatter		<u>785</u>
Skatter		-75
Årets resultat		<u>710</u>

milj. kr.	1986	
Tillgångar		
<i>Omsättningstillgångar</i>		
Kassa och bank	88	
Kortfristiga placeringar, obligationer och andra värdepapper	<u>827</u>	915
Fordringar hos dotterbolag	205	
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	42	
Övriga fordringar	<u>142</u>	389
Summa omsättningstillgångar		<u>1 304</u>
Spärrkonto hos riksbanken		41
<i>Anläggningstillgångar</i>		
Aktier och andelar i dotterbolag	3 699	
Andra aktier och andelar	11	
Långfristiga placeringar	17	
Fordringar hos dotterbolag	198	
Övriga fordringar	41	
Maskiner, invent., byggn och mark	<u>7</u>	3 973
Summa tillgångar		<u>5 318</u>
Skulder och eget kapital		
<i>Kortfristiga skulder</i>		
Skulder till dotterbolag	1 014	
Leverantörskulder	6	
Skatteskuld	77	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	105	
Övriga skulder	3	
Banklån och andra reverslån	20	
Kortfrist del av långfrist skulder	<u>457</u>	1 682
<i>Förskott från staten</i>		—
<i>Långfristiga skulder</i>		
Obligationslån	560	
Banklån och andra reverslån	296	
Andra långfristiga skulder	<u>30</u>	886
<i>Rekonstruktionsreserv</i>		
<i>Obeskattad reserv</i>		
Förnyelsefond		41
<i>Eget kapital</i>		
Bundet eget kapital		
Aktiekapital (1 500 000 akter à nom 1 000 kr)	1 500	
Reservfond	440	
Fritt eget kapital		
Balanserade vinstmedel	59	
Årets resultat	<u>710</u>	2 709
Summa skulder och eget kapital		<u>5 318</u>

milj. kr.	1986
Tillförda medel	
<i>Internt tillförda medel</i>	
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	785
Avskrivningar	1
Realisationsvinst på sålda aktier	-179
Realisationsförlust på sålda aktier	44
Förändring av beskattad reserv	-
Förändring av rekonstruktionsreserv	-130
Nedskrivning av utländska lån	-47
Överförd förnyelsefond	-23
Uttag från spärkkonton	-19
Skatter	-76
Summa av verksamheten tillförda medel	356
Investeringar, netto	
Investeringar i aktier	-915
Investeringar i M/I, byggnader och mark	-4
Försäljning av aktier	279
	-640
Finansiella transaktioner	
Minskning av kort- och långfristiga fordringar	306
Minskning (-)/ökning (+) av kortfristiga skulder	-444
Minskning av långfristiga skulder	-128
<i>Periodens förändring av likvida medel</i>	<i>-550</i>
Ingående balans likvida medel	1 465
Utgående balans likvida medel	915
Periodens förändring av likvida medel	-550

Redovisningsprinciper

Koncernredovisning

Procordia-koncernens bokslut omfattar moderbolaget, Procordia AB, och alla bolag i vilka Procordia AB per bokslutsdagen innehade mer än 50 % av röstetalet. Samtliga bolag i koncernen har kalenderåret som räkenskapsperiod.

I koncernens resultaträkning ingår under året förvärvade bolag med värden avseende tiden från förvärvet. Under året avyttrade bolag utesluts fr. o. m. årets början.

Bokslutet är baserat på konsolidering av underkoncerner. Vid konsolidering används förvärvsmetoden. Därmed elimineras det egna kapital dotterbolagen innehade vid förvärvstidpunkten inkl. beräknad andel eget kapital i obeskattade reserver. Endast det resultat som uppkommit efter förvärvstidpunkten ingår i koncernens egna kapital. Den del av förvärvade obeskattade reserver som utgörs av beräknad latent skatt redovisas under rubriken "Långfristiga skulder".

Marknadsbaserad prissättning tillämpas vid leveranser mellan bolagen inom koncernen.

Minoritetens andel av eget kapital och av resultat efter skatt redovisas i separat post.

Omräkning av utländska koncernbolags balans- och resultaträkningar

Fr. o. m. år 1985 tillämpas vid omräkning av utländska koncernbolags redovisningar till svenska kronor den s. k. dagskursmetoden som i princip innebär att alla tillgångar och skulder omräknas till balansdagens kurs. Vid dagskursmetoden uppkommer en omräkningsdifferens som är effekten av att tillgångar minus skulder i koncernbolagen omräknas till annan kurs vid årets slut än vid dess början. Omräkningsdifferenserna förs direkt till eget kapital då de är ett uttryck för orealiserad värdeförändring.

År 1984 och tidigare års jämförelsesiffror är baserade på den tidigare använda monetary – non monetary – metoden.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar i utländsk valuta omräknas efter bokslutsdagens kurs om denna är lägre än anskaffningskursen. Skulder i utländsk valuta omräknas efter balansdagens kurs om denna är högre än anskaffningskursen.

Orealiserade kursvinster avräknas dock mot orealiserade kursförluster. Överstigande förlust belastar resultatet – överskjutande vinst redovisas inte med mindre kursvinsten avser en skuld som uppskrivits i tidigare bokslut.

Orealiserad kursvinst på långfristig fordran redovisas bara i den mån den motsvarar tidigare nedskrivning av samma fordran eller motsvaras av

kursförlust på långfristigt lån upptaget i samma valuta för finansiering av fordran. Lån upptagna för finansiering av förvärv av utländska dotterbolag i koncernbalansräkningen värderas till dagskurs. Härvid uppkommen kursdifferens förs till eget kapital och kvittas där mot omräkningsdifferensen för ifrågavarande dotterbolag.

Terminsäkrade fordringar och skulder omräknas till kontrakterad terminkurs.

Valutakursdifferenser

Redovisade orealiserade valutakursdifferenser och realiserade valutakursdifferenser vid finansiella transaktioner redovisas under rubriken "Valutakursdifferenser". De påverkar koncernens resultat efter finansiella intäkter och kostnader. Valutakursdifferenser vid rörelsetransaktioner ingår i rörelseresultatet.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar enligt plan. För vissa anläggningar har nedskrivning gjorts med hänsyn till marknadsförutsättningar och den ekonomiska utvecklingen i resp. dotterbolag.

Varulager

Varulager i resp. dotterbolag har värderats till det lägsta av verkligt värde eller anskaffningsvärde efter avdrag för inkurans. Lagrets värde överstiger inte varornas försäljningsvärde efter avdrag för försäljningskostnader.

Avskrivningar

Avskrivningar enligt plan beräknas på ursprungliga anskaffningsvärden och bedömda ekonomiska livslängder.

Byggnader och markanläggningar avskrivs med skattemässigt tillåtna belopp, maskiner med 5–10% per år, inventerier med 15–20%.

Anläggningar anskaffade under året avskrivs normalt som för helår. För större anläggningar räknas dock avskrivningsplanen från den tidpunkt då resp. anläggning tas i bruk för normal produktion.

Skillnaden mellan bokföringsmässiga avskrivningar och avskrivningar enligt plan kallas förändring av avskrivningar utöver plan. Den redovisas som bokslutsdisposition och förs till ackumulerade överavskrivningar under rubriken "Obeskattade reserver" i balansräkningen.

Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

Skattelagstiftningen i Sverige medger att företagen kan kvarhålla en del av redovisade vinster i rörelsen utan att de omedelbart beskattas. Koncernens avsättningar till resp. upplösningar av dessa obeskattade reserver

redovisas över resultaträkningen under rubriken "Bokslutsdispositioner". Prop. 1986/87: 126
I balansräkningen redovisas det sammanlagda värdet av sådana avsättningar huvudsakligen som obeskattade reserver.

Tillskott från staten

Allmänna statliga stöd i näringspolitiken redovisas enligt Bokföringsnämndens anvisning nr 11 och 23. Bidrag redovisas som en avdragspost under kostnader i rörelsen.

De tillskott staten som ägare givit till Procordiakoncernen redovisas i resp. bolag enligt nedan.

- tillskott som utgår enligt avtal efter offertförfarande redovisas under "övriga intäkter"
- tillskott som ges för särskilda ändamål redovisas som "extraordinär intäkt"
- tillskott för generell förlusttäckning eller finansiell rekonstruktion redovisas under separat rubrik "tillskott från staten"

Erhållna men ännu ej utnyttjade tillskott balanseras under rubriken "förskott från staten" utan att föras över resultaträkningen.

